

**Eesti Kunstiakadeemia uue hoone rahvusvahelise arhitektuurivõistluse
ŽÜRII KOOSOLEKU OTSUS
4. aprill 2008**

**Eesti Kunstiakadeemia uue hoone arhitektuurivõistluse žürii otsustas
lihthäälteenamusega jaotada preemiad alljärgnevalt:**

I preemia	võistlustöö märgusõnaga “ART PLAZA”
II preemia	võistlustöö märgusõnaga “TLN 247”
III preemia	võistlustöö märgusõnaga “ARTS FACTORY”
Ergutuspreemia	võistlustöö märgusõnaga “PUBLICSECTION”
Ergutuspreemia	võistlustöö märgusõnaga “SASHIMI”

Avalik võistlus

Eesti Kunstiakadeemia uue õppehoone arhitektuurivõistlus kuulutati välja eesmärgiga leida parim arhitektuurne ja funktsionaalne lahendus hoonele, millest kujuneks Eesti kunstielu süda. Osalema oodati töid, milles olemasoleva linnaruumi oskusliku täiendamise ning hoone silmapaistva arhitektuurse välisilme kujundamise kõrval oleks kajastatud ka tulevikkuvaatavaid, loodussõbralikkusest ja energiasäästlikkusest kantud ideesid. Otsiti hoonet, mis põhilahenduselt ei oleks paindumatu, mida vajaduse ilmnedes oleks lihtne sisemiselt ümber struktureerida. Otsiti hoonet, mis inspireeriks looma endas kunsti ning sisese loomeprotsessi tulemusel muutuks ise loodava kunsti osaks.

Võistlusele esitati kokku 96 tööd. Neis sisalduvat ruumiliste ideede kogumit on raske alahinnata. Enamus töid olid teostatud kõrgel professionaalsel tasemel ning piisava läbitöötatuse astmega. Seetõttu hindas žürii eelkõige neis sisalduvaid ruumilisi ideesid. Ükski puhas idee ei ole edasi arendamata elujõuline, see kehtib ka seekord sõelale jäänud paremiku kohta. Alljärgnevalt toob žürii välja mõned mõtted, mis jäid kõlama tööde hindamise käigus toimunud aruteludel.

Žürii märkused premeeritud võistlustööde kohta:

I PREEMIA: VÕISTLUSTÖÖ MÄRGUSÕNAGA “ART PLAZA”

Hääletustulemused: poolt 8 häält, vastu 0 häält, erapooletu 1 hääl

Žürii leiab, et, „Art Plaza” on esitatud võistlustöödest kõige parema arhitektuurse kontseptsiooniga, elegantse välisilmega ning inspireeriva siseruumiga. Projekt on veetlevalt lihtne, samas silmapaistvalt nüansirikas.

Otsuse langetamisel oli žürii jaoks oluline projekti jätkusuutlikkus: Art Plaza plaane on võimalik tehnoloogiliselt paindlikult muuta, mis tänu konstruktiivsele loogikale võimaldab vajadusel kasutada erinevaid lahendusi. Samuti on „Art Plaza” pikas perspektiivis pakutud projektidest üks soodsaimate ehitus- ja halduskuludega.

Autorid on julgelt eiranud võistlustingimustes hoonemahtude paigutamiseks soovitatud „ruumiümbrikku”. Kuid erinevalt teistest sama tee valinud osavõtjatest on sellega saavutud tundlik linnaehituslik lahendus ning elegantne ümbritsevaga suhtlev arhitektuurne vorm, mis kokkuvõttes õigustasid võetud riski ning tõid võistlustööle edu.

Hoone väliseks vormiks on valitud kaunite proportsioonidega ruudukujulise põhiplaaniga risttahukas.

Tallinna kesklinnas domineerivad visuaalselt “lärmakad” hooned, mis „karjuvad” üksteise peale. Selles kaoses eirab „Art Plaza” vapralt etteantud “ümbrikku” ning soovib rajada vaikse, rahuliku ja täiusliku torni, mis kasutab vaid poole krundist, avades linnaruumi 4000 m²-le väljakule Tallinna südames.

Väljak ei ole määratud pelgalt oma piiridega, vaid eluga ja sündmustega, mis seal aset leiavad. See väljak hakkab silma paistma erilise paigana Tallinna kesklinnas, mida täidavad üliõpilased ja kunst. Art Plazast - Kunstide Väljakust saab Tallinna uus elutuba.

Hoone neli fassaadi eristuvad teineteisest tänu spiraalselt tõusvatele tasanditele, avades hoone seest väljapoole. Linnas liikuva vaatleja jaoks muutub torni ilme ja visuaalne vorm pidevalt. Fassaadi kaunistab lihtne kuid vahelduv kandev ornament, mis mängib valguse ja varjuga. Südamik ja fassaad on hoone ainsad vertikaalsed elemendid, mis omakorda võimaldavad väga paindlikke plaanilahendusi.

Hoone olemust kannab kogu kõrguses spiraalselt paindub avatud ruum.

Spiraalne liikumine seob korruseid omavahel ning loob neli suurepärase linnavaatega avatud siseväljakut. Iga ilmakaare jaoks on väljak – idas, läänes, põhjas ja lõunas. Siseväljakud avavad hoone väljapoole, luues kunstiakadeemia, mis on pidevas dialoogis linnaga – kaasaegne avatud akadeemia, mis suhtleb ühiskonna ja maailmaga.

Hoones viibimise kogemus võib sarnaneda eluga ruumilises skulptuuris. Korruste pindala on ca 1600 m², konstruktiivne lahendus lubab paindlikke kasutusvõimalusi. See on avatud

ehitis, täis valgusküllaseid ruume ja võrratuid vaateid linnale. Funktsionaalselt võib iga korrus olla iseseisev üksus, võimaldades üliõpilastel keskenduda tööle, kuid olles samaaegselt spiraalse aatriumiga seotud kogu akadeemiaga. Keskendumus ja suhtlus on ühendatud kaunis arhitektoonilises duetis.

Hoonel on potentsiaali kujuneda rahvusvaheliselt tunnustatud meistritööks, tõmbenumbriks, mis meelitab inimesi kogu maailmast kaema tuleviku kunstiakadeemiat – rahulikku skulptuuri Tallinna kesklinna ruumilises kaoses.

Žürii soovitused

Žürii ning eksperdid rõhutavad eriti vajadust arendada võistlustöös sisalduvat jätkusuutliku projekteerimise ja ehitamise potentsiaali. Žürii eeldab, et projekteerimisse kaasatakse väga hea konstruktor, tagamaks hoone arhitektuurse olemuse mõjulepääsemine.

„Art Plaza” plaanilahendused on küll skemaatilised, mis nähtavasti on tingitud põhimõttest, et ruumipaigutust on lihtne muuta. Projekteerimise käigus tuleb siiski funktsionaalne skeem ja ruumilahendused põhjalikumalt läbi töötada. Arhitektid peavad andma lahenduse, kuidas panna kool toimima avatud korrustel ruumiprogrammis näidatud kinniste ruumide puhul.

Samuti peavad arhitektid hoone projekteerimisel arvestama erinevate innovaatiliste ja säästlike tehnoloogiate rakendamisega hoonesiseste tehnosüsteemide kavandamisel.

Täpsustamist vajab, milliseks kujuneb tegelik liftide ja tehnokommunikatsioonide vajadus hoone südamikus. Võistlustöös kavandatud südamik on ilmselgelt liiga väike.

Töökodade ja õpperuumide tehnoloogia tuleb üle vaadata ja projekteerida ruumide funktsioonidest lähtuvalt. Töökojad peavad jagunema erinevate osakondade vahel paiknedes klassiruumide ning stuudiote vahetus läheduses (vt võrdluseks võistlustöö „Publicsection”).

Fassaad tuleb kavandada intelligentne, päikesetõkkega ning loomuliku ventilatsiooniga. Aatrium peaks olema hoone värske õhu “korstnaks”, täidetud inimeste, taimede ning skulptuuridega.

Žürii soovib kasutada hoone siseviimistluses robustseid, “tööstuslike” materjale, mis peaksid vastu kunstiakadeemiale omastele vahetutele ja katsetuslikele töömeetoditele.

Väljak tuleb kujundada ruumiliselt ja funktsionaalselt selliselt, et see sobiks näituste korraldamiseks, (ajutiste) paviljonide püstitamiseks ning rekreatsioonivõimalusteks. Arhitektid peavad leidma lahenduse, kuidas seotakse väljak tänavate ja avatud linnaruumiga. Pakkuda tuleb lahendusi, kuidas väljakut jagada avatud, pool-avatud ja avalikkusele suletud tsoonideks, mida üliõpilased saaksid vajadusel kasutada.

Samuti tuleb põhjalikult analüüsida, kas väljak ulatub hoone alla või viib üles fuajeeni. Enam tuleb rõhutada peasissepääsu.

II PREMIA: VÕISTLUSTÖÖ MÄRGUSÕNAGA „TLN 247“

Hääletustulemused: poolt 7 häält, vastu 2 häält, erapooletu 0 häält

Projekti selge vorm ja elegantne saledus on linnaruumiliselt loogiline. Gonsiori - Laikmaa ristmiku suunas asetsev sale hoone maht on hästi vaadeldav ja sissepääsuni viiv väljak on visuaalselt hoomatav. City Plaza hoone ja kavandatud hoone vaheline väljak tekitab mitmeti kasutatava põneva linnaruumi. Paekivist võrgustik fassaad mõjub meeldejäävalt ja lisab projektile sümboolset väärtust. Hoone ristmikupoolne nurk võiks mõnevõrra rohkem linnaga suhelda. Sissepääs on küll pisut peidetud, aga lahendatud meeldiva poolavaliku linnaruumina kooli ja City Plaza vahelisele alale. Hoonesse sisenedes võib tunnetada kooli kui organismi enda ümber.

Lahendus võimaldab kasutada lõunapoolset külge soojemal ajal poolavaliku linnaruumina võimaldades erinevate väliürituste korraldamist eemal otsesest liiklusrumist. Probleeme võib küll esineda talvisel ajal seoses lume koristusega ja suure köetava pinna osas. Sissepääs on avatud loogiliselt ka Gonsiori tänavale.

Fassaadivõrgustikust välja lõigatud hiiglaslik tükk avab vaate hoone atraktiivsesse sisemusse ning seob selle omakorda linnaruumiga avades kooli südame. Ent fassaadi paekivist kate ei ole praktilisest küljest parim tehniline lahendus ja seos kootud ajaloolise mustri formaalne.

Läbi erinevate korruste on võimalik olla mentaalselt seotud keskmise avaliku alaga. Esimestel korrustel paiknevad funktsioonid toetavad ühise ruumi kontseptsiooni. Seos ei tööta hästi ülemistel korrustel, kus moodustuvad pikad ja kitsad koridorid. Hoone erinevatesse otstesse paigutatud vertikaalsed ühendused töötavad hästi korruste vahel, kuid nõrgendavad tsentraalse ühisruumi ideed. Arvestada tuleb vajadust mitme lifti üheaegseks kasutuseks vältimaks ülekoormust tiptunnil. Maa-alusele korrusele, kus asuvad töökojad, on leitud hea lahendus loomulikule valgusele hoone välisperimeetri kaudu. Nii on võimalik tagada vähemalt minimaalne loomulik valgustus osadele töökodadele keldris.

Plaanilahendused on funktsionaalselt hästi paigutatud, kuid võiksid olla rohkem intrigeerivamad, ülemiste korruste pikad koridorid ja sobimatu proportsiooniga ruumid nõrgestavad tervikpilti. Võimalikke muudatusi plaanilises lahenduses ei ole kerge teha, kuna hoone vorm on selgelt determineeritud. Samuti on hoone maht võrreldes teistega surutud väikeseks vajaliku programmi arvelt, mis ei ole vastuvõetav. Ilmselgelt pole ruumi puudujääk antud töö puhul ka kergesti kõrvaldatav.

III PREMIA: VÕISTLUSTÖÖ MÄRGUSÕNAGA „ARTS FACTORY“

Hääletustulemused: poolt 6 häält, vastu 3 häält, erapooletu 0 häält

Projekt Arts Factory koosneb kahest korrusest, mis on mõeldud avalikuks/ühiseks kasutuseks ning nende kohal paiknevatest eraldatud osakondadest, mis asetsevad selgelt lõigatud kuupides.

Žürii liikmeid hämmastas autorite selge seisukoht, mida oli väljendatud väga ilmekalt. Projekt ei näe kooli moodi välja; samuti ei sarnane see büroohoonele, vaid on esimesel pilgul pigem nagu tehas või suisa alajaam. Lähemalt vaadates selgub, et tegu on tõesti kunstiakadeemiaga, eriti mitmekihilist fassaadi arvestades, kus on tegu siiditrüki mustrite ja kirjaga, mis viitab selgelt hoone funktsioonile.

Sissepääs ning avalikud tsoonid – kohvik, söökla, “black box” ja muud esimese korruse ühispinnad – on hästi paigutatud ning omavad selgeid plaane. Samuti hindas žürii raamatukogu asukohta esimesel korrusel kuid suur eraldatus avalike tsoonide vahel esimesel kahel korrusel poolavalikest osakondadest ja administratsioonist ülalpool ei leidnud žürii ühehäälselt poolehoidu.

Peamine koostöömimise/töötamise mõte ühes ruumis leiab teataval määral vasturääkivusi asetades osakonnad eraldi kuupidesse. Tulevikus võiks kerkida probleeme, kui tekiks vajadus osakondi reorganiseerida/restruktureerida või lisada uusi osakondi. Sellisel juhul võib ruumi ümberorganiseerimisega tekitada probleeme. Teisalt tunnistab žürii, et selline mahuline väljendus/ilmestamine võib soosida “naabruskondade” teket osakondade vahel.

Tallinna kesklinnas ei ole võrreldavat hoonet, ei sellise funktsionaalsusega ega ka sellise väga spetsiifilise väljendusega/ilmestusega.

ERGUTUSPREEMIA: VÕISTLUSTÖÖ MÄRGUSÕNAGA „PUBLICSECTION“ **Hääletustulemused: poolt 8 häält, vastu 0 häält, erapooletu 1 häält**

Võistlustöö „Publicsection” autorid valisid lahenduse, kus lihtne, perfektse kuubi kujuline vorm on paigutatud sarnaselt võidutööga krundi kaguossa, võimaldades Gonsiori tänava ja A. Laikmaa tänava ristmikule kujundada avara linnapargi. Žüriiliikmetel oli hea meel tõdeda, et autorid ei piirdunud vaid tühjuse tekitamisega hoone ette vaid kavandasid sinna paviljonilaadseid ehitisi, mida on EKA poolt võimalik aastaringselt kasutada, luues seeläbi vahetu kontakti üliõpilaste ja linlaste vahel. Samas mõjub valitud maht geomeetrilisest korrapärast tingituna linnaruumis tõntsakalt ja raskepäraselt.

Teiseks tugevaks ideeks peeti hoonesisest läbi mitme korruse voolavat trepistikku, mida kasutatakse kogunemiskohana, vajadusel jaotatakse aga liikuvate vaheseinte abil auditooriumiteks, aulaks ja blackbox’iks. Maketilt võib lugeda, et suhtlemaks välisruumiga on trepistik kogu perimeetril fassaadis rõhutatud. Kuna fassaadikäsitlus on võistlustöös antud üldsõnaliselt, ei ole kahjuks arusaadav, milliseid arhitektuurseid võtteid kasutades selline efekt saavutatakse. Huvitav on trepistiku visuaalne üleminek tänavaruumiks esimese korruse tasandil, kus tänavast muutub ootamatult teatrilavaks. Segadust tekitas vaid trepistiku tõusu suuna valik – loogilisemana tundunuks hoonesisele väljakule avanev ja piki Gonsiori tänavat tõusev lahendus. Kriitikat pälvis ka blackbox’i paigutamine trepistikule – arvestades ruumikasutuse omapära, ei hakka selline lahendus tööle.

Kolmandaks leidis äramärkimist selge ja kompaktne kahe valguskaevuga põhiplaan, mis tagab

EKA vajadustele vastava paindlikkuse ruumide paigutamisel. Selge konstruktiivne skeem ja lihtne vorm loovad eelduse, et hoone ehitusmaksumus kujuneks suhteliselt madalaks, samuti on eksperdi hinnangul võimalik hoone ehitada madala energiavajadusega hoonena. Ebaõnnestunud on -1 korruse lahendus, kus õppetööks vajalikud ruumid on täielikult ilma loomuliku valguseta. Autorid käsitlesid ka võimalust ehitada hoone kahes etapis, ent antud lahenduse puhul ei ole see otstarbekas – liiga suur on rajatavate ajutiste konstruktsioonide osakaal, äärmiselt keeruline on ehituse organiseerimisega seonduv.

Kokkuvõtvalt – võistlustöö „Publicsection” pakub huvitavaid ideid nii linna- kui siseruumi kujundamiseks, samas ühendades ruumiprogrammi paindlikkus konstruktiivse lihtsuse ja energiasäästlikkusega. Puudu jääb siiski see EKA-le loomumane tabamatu „miski”...

ERGUTUSPREEMIA: VÕISTLUSTÖÖ MÄRGUSÕNAGA „SASHIMI“

Hääletustulemused: poolt 6 häält, vastu 3 häält, erapooletu 0 häält

Sashimi tegi seda, milles ükski teine ei õnnestunud ning pööras piiritletud ehitise “ümbriku” loomulikuks projekti vundamendiks/põhjaks.

Teised projektid tunduvad olevat tingimuste poolt piinatud, kuid Sashimi on pingutamata murdnud end piiravatest välisnõuetest vabaks ning täitnud nõudmised täiuslikult.

Projekt toob võistlusele olulise nüansi – reeglitest ja piirangutest kinnipidamisest üksi ei piisa. Neid võib kasutada loovuse ja uute lahenduste hüppelauana, kui neid ümber või ringi pöörata. Plaanid ja lõiked ei ole küll samal tasemel. Need on esitatud skeemina ning vormiga ebakõlas.

Kokkuvõttes andekas töö, mis demonstreerib võimast vormitaju ja stiili.

Allkirjastanud:

Žürii esimees:

Prof. Signe Kivi, Eesti Kunstiakadeemia rektor

Žürii liikmed:

Indrek Allmann, Eesti Arhitektide Liidu aseesimees, arhitekt

Veljo Kaasik, EKA emeriitprofessor

Prof. Mart Kalm, EKA kunstikultuuri teaduskonna dekaan

Ülar Mark, arhitekt/architect

Endrik Mänd, Tallinna linna peaarhitekt

Roger Riewe, Arhitekt, Riegler Riewe Architects Pty. Ltd., Austria

Prof. Jüri Soolep, EKA arhitektuuriteaduskonna dekaan

David Zahle, arhitekt, Bjarke Ingels Group, Taani

Žürii sekretärid:

Kaire Pärnpuu, EAL

Pille Epner, EAL